# Finansutskottets betänkande 1986/87:15

om vissa anslag för budgetåret 1987/88 inom civildepartementets verksamhetsområde (prop. 1986/87:100 bil. 2 delvis samt bil. 15 delvis)

FiU 1986/87:15

## Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet delar av budgetpropositionens bilaga 2 och bilaga 15. Det är avsnitten 8–9 i bilaga 2 om datafrågor samt i bilaga 15 avsnitten om anslagen till civildepartementet m.m. och vissa av dess myndigheter, nämligen statskontoret, kammarkollegiet, statistiska centralbyrån, Institutet för storhushållens rationalisering samt statens person- och adressregisternämnd. Utskottet tillstyrker samtliga anslagsförslag i propositionen.

I betänkandet behandlar utskottet 19 motionsyrkanden vilka samtliga avstyrks av utskottet.

Följande sammanställning anger inom vilka ämnesområden företrädare för moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna avlämnat reservationer och särskilda yttranden.

Reservationer:
- Utredningar m.m. (fp)
- Anskaffning av ADB-utrustning (m)
- Importstatistiken (fp)
- Partisympatiundersökningarna (m)
- Företagens uppgiftslämnande (m, fp, c)
- Överföring av tjänster till Örebro (SCB) (m, fp)
- Statens person- och adressregisternämnd (m, fp)

Särskilda yttranden:
- Enhetlig lönestatistik (vpk)
- Kooperativ statistik (c)
- Statens person- och adressregisternämnd (c)

## Inledning

I betänkandet behandlar utskottet

*dels* proposition 1986/87:100 bilaga 2 Gemensamma frågor i vad avser punkterna 8 Statsrådsgruppen för datafrågor och 9 Statsförvaltningens ADB-användning,



1 *Riksdagen 1986/87. 5 saml. Nr 15*

*dels* proposition 1986/87:100 bilaga 15 Civildepartementet i vad avser
Litt. A Civildepartementet m.m.,
Litt. B Statlig rationalisering och revision, statistik m.m. punkterna B 1, B 2 och B 4–B 9,

*dels* de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1986/87:Fi401 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi402–405, 1986/87:Fi407, 1986/87:Fi410, 1986/87:Fi411 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Fi412, 1986/87:Fi414, 1986/87:Fi416, 1986/87:Fi417 yrkande 2, 1986/87:Fi418, 1986/87:Fi716 och 1986/87:Fi801.

# Gemensamma frågor

## 1. Statsrådsgruppen för datafrågor och statsförvaltningens ADB-användning

Regeringen har i proposition 1986/87:100 bilaga 2 Gemensamma frågor – efter föredragning av statsrådet Bo Holmberg – delgivit riksdagen vad som anförts under följande punkter:

8. Statsrådsgruppen för datafrågor

9. Statsförvaltningens ADB-användning

Till propositionen har som bilaga 2.2 fogats en sammanfattning av statskontorets rapport (1987:2) Användningen av ADB i statsförvaltningen 1987.

**Utskottet**

Utskottet har inget att erinra mot vad som anförts i proposition 100 bilaga 2 under punkterna 8 och 9 (s. 25–28) och hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1986/87:100 bilaga 2 Gemensamma frågor under punkterna 8 och 9.

# TRETTONDE HUVUDTITELN

# Civildepartementet m.m.

## 2. Civildepartementet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 1986/87:100 bilaga 15 (civildepartementet) under punkt A 1 (s. 22) och hemställer

att riksdagen till *Civildepartementet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 28 625 000 kr.

## 3. Utredningar m.m.

Regeringen har under punkt A 2 (s. 22) hemställt att riksdagen till Utredningar m.m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 10 600 000 kr.

1986/87:Fi417 av Anne Wibble m.fl. (fp), vari yrkas

2. att riksdagen på anslaget A 2 Utredningar m.m. anslår ett i förhållande till regeringen med 3 milj. kr. minskat belopp.

**Utskottet**

Med hänvisning till den utredningsverksamhet som redan bedrivits inom ramen för *departementets utredningsverksamhet* föreslås i *motion Fi417* av Anne Wibble m.fl. (fp) att anslaget för kommande budgetår reduceras med 3 milj. kr. Vilka delar av den pågående utredningsverksamheten som skall upphöra anges inte i motionen.

Den pågående verksamhet som för närvarande finansieras med detta anslag är den som pågår i bl.a. folkrörelseutredningen, FoB-kommissionen, statsrådsgruppen för datafrågor, samrådsgruppen för sårbarhetsfrågor på ADB-området och stat- och kommunberedningen. I anslagsberäkningen ingår ingen ny utredningsverksamhet, som i någon större grad kommer att belasta anslaget. Den i motionen föreslagna anslagsminskningen innebär därför en neddragning av den pågående utredningsverksamheten. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan åtgärd och avstyrker därför motion Fi417 yrkande 2.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt A 2 och med avslag på motion 1986/87:Fi417 yrkande 2 till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 10 600 000 kr.

## 4. Extra utgifter

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 3 (s. 23) och hemställer

att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 478 000 kr.

## 5. Regeringskansliets förvaltningskontor

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 4 (s. 23–24) och hemställer

att riksdagen till *Regeringskansliets förvaltningskontor* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 199 825 000 kr.

# Statlig rationalisering och revision, statistik m.m.

## 6. Statskontoret

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 1 (s. 25–27) och hemställer

att riksdagen till *Statskontoret* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 70 282 000 kr.

## 7. Anskaffning av ADB-utrustning



Regeringen har under punkt B 2 (s. 27–31)

*dels* föreslagit riksdagen

1. att till Anskaffning av ADB-utrustning för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 372 500 000 kr.,

2. att medge att datorutrustning beställs – utöver tidigare medgivet belopp – till ett värde av högst 274 000 000 kr.,

*dels* berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om

3. finansiering av basdatorer och teknikupphandling av programvara för småskalig ADB-användning,

4. ökat ansvar för myndigheter när det gäller medel för anskaffning av ADB-utrustning.

### Motionen

1986/87:Fi416 av Anders Björck m.fl. (m), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:K431 – hemställs

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående budgetering av statliga datorinvesteringar.

### Utskottet

I *motion Fi416* av Anders Björck m.fl. (m) anförs att myndigheterna i dag själva kan finansiera s.k. basdatorer och persondatorer ur sina ordinarie anslag. Däremot finansieras investeringar i större datorer över ett särskilt anslag som disponeras av statskontoret. Enligt motionärerna bör regeringen inför nästa budgetår låta förändra budgetsystemet vad gäller inköp av större datorsystem. Därigenom skulle de olika myndigheterna kunna göra en bättre avvägning mellan olika kostnadsslag.

Utskottet kan konstatera att en översyn av budgeteringen av statliga datorinvesteringar redan har påbörjats av regeringen. Sålunda präglas utvecklingen i dag av att beslut om ADB-användningen i statsförvaltningen alltmer decentraliseras och att ökat ansvar ges till myndigheter. Regeringen bedriver nu försöksverksamhet med treårig planering och budgetering baserad på noggranna genomgångar av myndigheternas verksamhet inkl. ADB-strategier och ADB-planer. Därvid kommer en utvidgning av myndigheternas ansvar när det gäller ADB-investeringar att prövas. Det innebär att planering av övrig verksamhet och ADB kommer att samordnas på ett bättre sätt än i dag.

Det kan i detta sammanhang nämnas att de medel för budgetåret 1987/88 som beräknats på reservationsanslaget för anskaffning av ADB-utrustning för centrala studiestödsnämnden (CSN) och statistiska centralbyrån (SCB) kommer att ställas till dessa myndigheters disposition. Det innebär att SCB får förfoga över 28 milj. kr. och CSN över 2 milj. kr. Övergångsvis bör CSN och SCB vid beslut om investeringar i ADB-utrustning samråda med statskontoret. Investeringar över 5 milj. kr. skall som nu prövas av regeringen.

Det finns mot denna bakgrund ej skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionen. Utskottet avstyrker motion Fi416 yrkande 2.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 2 till *Anskaffning av ADB-utrustning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 372 500 000 kr.,

2. att riksdagen medger att datorutrustning beställs – utöver tidigare medgivet belopp – till ett värde av högst 274 000 000 kr.,

3. att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen om finansiering av basdatorer och teknikupphandling av programvara för småskalig ADB-användning,

4. att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen om ökat ansvar för myndigheter när det gäller medel för anskaffning av ADB-utrustning,

5. att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi416 yrkande 2.

## 8. Kammarkollegiet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 4 (s. 32–33) och hemställer

att riksdagen till *Kammarkollegiet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 11 779 000 kr.

## 9. Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 34) och hemställer

att riksdagen till *Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

## 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser

Regeringen har under punkt B 6 (s. 34–51)

*dels* föreslagit riksdagen att till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag av 310 122 000 kr.,

*dels* berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om överföring av tjänster från Stockholm till Örebro (avsnitt 2.3 s. 51).

**Motionerna**

*Statistik*

1986/87:Fi404 av Per Olof Håkansson (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statistik och prognoser inom fritids- och kulturområdet.

1986/87:Fi405 av Sören Lekberg (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av kvalitativt bättre folk- och bostadsräkningar.

1986/87:Fi410 av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om upprättande av en enhetlig lönestatistik.

1986/87:Fi411 av Lars Tobisson m.fl. (m), vari hemställs

1. att riksdagen under anslaget B 6 Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser anslår 307 226 000 kr.,

2. att riksdagen med anledning av vad föredragande statsråd anfört om överföring av tjänster från Stockholm till Örebro (avsnitt 2.3) som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi412 av Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp), vari föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ansvariga myndigheter bör uppmanas att effektivisera statistikarbetet.

1986/87:Fi414 av Gunilla André och Görel Thurdin (c), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:A238 – hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om återinförande av kooperativ statistik enligt de riktlinjer som redovisas i motionen.

1986/87:Fi418 av Hans Petersson i Hallstahammar och Jörn Svensson (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att åstadkomma en förbättrad statistisk redovisning angående svenska företags verksamhet i utlandet.

*Företagens uppgiftslämnande*

1986/87:Fi402 av Sten Svensson (m), vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om åtgärder för att begränsa de totala samhällsekonomiska kostnaderna för uppgiftslämnandet med beaktande av vad som anförts i motionen.

1986/87:Fi403 av Kjell Johansson m.fl. (fp, m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en precisering i lagar och förordningar av de uppgifter myndigheter har rätt att samla in.

1986/87:Fi407 av Stig Josefson m.fl. (c), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:Sk371 – hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande begränsning och koncentration av företagens uppgiftslämnande till myndigheter.

1986/87:Fi716 av Alf Svensson (c), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:N431 – hemställs

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande en begränsning av företagens uppgiftsskyldighet.

1986/87:Fi801 av Christer Eirefelt m.fl. (fp), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:N330 – hemställs

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om att undvika onödigt krångel och begränsa uppgiftslämnandet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om myndigheternas serviceansvar gentemot företagen.

**Utskottet**

*Statistikfrågor*

Den föreslagna inriktningen av verksamheten för statistiska centralbyrån (SCB) utgår ifrån en treårig budgetram för perioden 1987/88–1989/90. Vid utgången av budgetåret 1989/90 skall SCB ha genomfört en real minskning av utgifterna med 5 %.

SCB skall fortsättningsvis lägga upp arbetet enligt en ny delprogramindelning som i jämförelse med nuvarande programstruktur mer renodlat ansluter sig till departementsorganisationen. Den nya programindelningen blir tydligare genom att ett delprogram avgränsas för varje departement och att det inom delprogrammet upprättas ett eller flera s.k. statistikförsörjningsprogram för olika politikområden. Dessa ansluter i stort till varje departements organisation i sakenheter. Vid sidan om sådana delprogram för sakområden föreslås ett delprogram för gemensamma frågor för den statliga statistikproduktionen.

De beräknade kostnaderna för budgetåret 1987/88 för samtliga program uppgår till drygt 310 milj. kr. Det mest dominerande statistikområdet är delprogrammet Finansdepartementet.

I motionerna Fi404, Fi405, Fi410, Fi412, Fi414 och Fi418 ställs krav på en utvidgning av eller förbättring av kvaliteten på nuvarande statistikproduktion. Ingen av motionerna behandlar kostnadskonsekvenserna av väckta förslag.

I *motion Fi404* av Per Olof Håkansson (s) framhålls att det är av stor vikt om arbetssökande vid val av arbete kan få en uppfattning om den aktuella ortens utbud av fritids- och kulturaktiviteter.

I stor utsträckning tillgodoses motionärens önskemål av SCB:s förslag till delprogrammet Utbildningsdepartementet. I propositionen föreslås sålunda att den reguljära statistikproduktionen utöver befintlig statistik om bibliotek och studieförbund bör omfatta

- samhällets utgifter för kultur,
- kommunala kulturutgifter,
- översiktlig massmediestatistik,
- museistatistik.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Fi404.

I *motion Fi405* av Sören Lekberg (s) anförs att en viktig förutsättning för en realistisk bedömning av utvecklingen på bostadsmarknaden är tillgången till aktuella och tillförlitliga uppgifter om dagens bostadsbestånd. Motionären menar emellertid att för folk- och bostadsräkningarna (FoB) åren 1980 och 1985 gäller att kvaliteten försämrats så kraftigt att uppgifterna för många län knappast går att utnyttja som planeringsunderlag. I motionen krävs att man inom bostadsdepartementet genomför en utvärdering av FoB-85 i syfte att öka kvaliteten och tillförlitligheten i kommande undersökningar.

I en hearing inför utskottet framhöll representanter för SCB att en

kvalitetsgranskning i samarbete med berörda kommuner av bl.a. de uppgifter i FoB-85 som nämns i motionen pågår. Vad gäller uppgifter om nyproduktion och avgång av lägenheter föreligger vissa definitionsproblem samtidigt som den reguljära rivningsstatistiken, som inte hör till gruppen FoB-data, har brister som är svåra att hantera. Man underströk emellertid att statistiken över bostadsbeståndets utveckling på riksnivå är godtagbar medan de problem som motionären uppmärksammar uppträder i enstaka län och kommuner vid jämförelse för olika bostadstyper. Den slutliga redovisningen av data från FoB-85 har ännu inte publicerats av SCB. Utskottet förutsätter att vid publiceringen av dessa uppgifter kommer de här aktuella problemen att vara åtgärdade och att statistiken över bostadsbeståndets utveckling skall uppvisa en godtagbar kvalitet. Statistiken bör vid detta tillfälle även kvalitetsdeklareras.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört avstyrks motion Fi405.

I *motion Fi410* av Lars-Ove Hagberg m.fl. (vpk) krävs en enhetlig lönestatistik som inkluderar alla förmåner och samtidigt möjliggör jämförelse individer/befattningar på olika verksamhetsområden.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att en enhetlig lönestatistik skapas som gör det möjligt att jämföra utveckling och nivåer för olika grupper på arbetsmarknaden.

Av propositionen framgår att det inom finansdepartementet pågår ett arbete med att utreda formerna för hur statistiken och informationen om förändringar av löner och lönekostnader skall kunna förbättras. Resultatet av denna utredning kan komma att påverka behovet och utformningen av SCB:s lönestatistikproduktion.

Utskottet delar föredragandens uppfattning att inga större ändringar av nuvarande lönestatistik bör ske innan denna utredning slutförts. Utskottet avstyrker därför motion Fi410.

I *motion Fi412* av Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) föreslås att SCB vidtar åtgärder för att minska tidsfördröjningen vid redovisning av importstatistiken. Importstatistiken från våra nordiska grannländer publiceras, sägs det i motionen, i genomsnitt fem veckor efter importtillfället medan motsvarande tid för Sverige är tolv veckor.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Motionärerna framhåller att importstatistiken är ett viktigt hjälpmedel för att bedöma marknadsförändringar, konkurrensförhållanden o.d. För att berättigade krav på analysmöjligheter av detta slag skall kunna tillmötesgås har tullverket och SCB höjt kvaliteten på dessa uppgifter i den meningen, att den svenska månatliga importstatistiken i dag beskriver den import som verkligen ägt rum under den *aktuella* månaden. Tidigare statistik avsåg de importuppgifter tullverket färdigställde en viss månad. SCB måste sålunda numera i princip invänta företagens rapportering för den aktuella månaden innan uppgifterna publiceras. Detta utgör vid sidan av det s.k. hemtagningssystemet en av de främsta orsakerna till den i motionen påtalade tidsfördröjningen. Som utskottet ser det är det inte lämpligt att åstadkomma en tidigare publicering av statistiken genom att försämra nuvarande kvalitet på importstatistiken. Det bör dock i detta sammanhang nämnas att den månatliga

importstatistiken även redovisas som snabbstatistik endast ett par veckor efter månadsslutet. Denna statistik går emellertid inte att bryta ned till produktnivå.

Med det anförda avstyrks motion Fi412.

I *motion Fi414* av Gunilla André och Görel Thurdin (c) föreslås att den kooperativa statistiken återinförs i den reguljära statistikredovisningen.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Fram t.o.m. år 1967 redovisade SCB omsättningsstatistik för detaljhandeln fördelad på bl.a. konsumentkooperativ handel. Därefter redovisas omsättningsstatistik enligt en ny internationellt anpassad branschkod. I den årliga företagsstatistiken redovisas i ett särskilt appendix företag med minst 50 anställda efter ägarkategori, bl.a. konsumentkooperativa företag och producentkooperativa företag fördelade branschvis. Fram t.o.m. år 1967 redovisades viss statistik rörande kooperationen i särskild publikation som finansierades bl.a. av Kooperativa förbundet. Den lades ned när förbundet upphörde med sitt stöd.

Även om det i dag inte redovisas någon årlig statistikredovisning av de kooperativa företagen finns det givetvis alltid möjligheter att göra enskilda uttag ur SCB:s databaser för sådan forskning som nämns i motionen. Däremot finns inte i SCB-statistiken några insamlade uppgifter för de i motionen nämnda mindre kooperativa företagsenheterna. Frågan om en reguljär mer utvecklad kooperativ statistik kommer under våren 1987 att aktualiseras av Kooperativa rådet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi414.

I *motion Fi418* av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) begärs en förbättrad statistik över svenska företag i utlandet.

Denna fråga behandlas i proposition 1986/87:74 om näringspolitiken inför 1990-talet. I propositionen framhålls att det i dag råder brist på statistisk information rörande den svenska industrins utlandsverksamhet. Enligt föredragandens uppfattning bör det finnas en grundläggande informationskälla om internationaliseringen av de multinationella företagen. Det bör därför upprättas en löpande statistik som omfattar bl.a. följande punkter:

- Anställda, investeringar, export, resultat- och balansräkningar för de stora multinationella företagen med fördelning på Sverige och utlandet.
- Länderfördelning av anställda. Uppgifter om FoU, produktions- och försäljningsbolag, m.m.
- Utvecklingen i Sverige för de multinationella företagen jämfört med övrig industri.

Utöver detta planeras återkommande kartläggningar. Dessa skall ge en mer fullständig bild av utlandsverksamhetens omfattning och inriktning.

Med hänsyn till det i industridepartementet pågående arbetet med dessa frågor avstyrks motion Fi418.

I *motion Fi411* yrkande 1 av Lars Tobisson m.fl. (m) anförs att de s.k. *partisympatiundersökningarna* bör läggas ned. SCB:s anslag kan därigenom minskas med 2 896 000 kr. nästa budgetår.

En motion med samma innebörd som det här aktuella yrkandet behandlades av finansutskottet (FiU 1985/86:15 s. 9) våren 1986. Utskottet framhöll

vid detta tillfälle följande. Partisympatiundersökningarna återupptogs av SCB under år 1985 på initiativ av utskottet (FiU 1983/84:35). Utskottet ansåg liksom tidigare att det med hänsyn till mångfalden är värdefullt att dessa undersökningar genomförs. Undersökningarna är av hög kvalitet vetenskapligt sett. Det relativt sett stora urvalet gör det möjligt att ange väljarsympatier även på regional nivå. Dessa undersökningar görs, till skillnad från andra opinionsundersökningar, med full insyn i materialet. Undersökningarna bör enligt utskottets mening genomföras enligt planerna. Riksdagen avslog på utskottets förslag motionen.

Utskottet ser ingen anledning att ändra sitt ställningstagande och avstyrker därför motion Fi411 yrkande 1. Utskottet tillstyrker medelsberäkningen av anslaget Statistik, register och prognoser.

*Företagens uppgiftslämnande*

Utskottet vill i detta sammanhang även ta upp vissa frågor om uppgiftslämnarkravet på företagen för statistikändamål med anledning av fem motioner som väckts under den allmänna motionstiden. Gemensamt för dessa motioner är att man på olika sätt vill begränsa företagens arbete och kostnader för att lämna uppgifter till statliga myndigheter.

I *motion Fi402* av Sten Svensson (m) krävs en förenkling av uppgiftslämnandet genom att en myndighet, exempelvis länsstyrelsen, får svara för insamlandet av de s.k. basuppgifterna. Insamlandet bör, enligt motionären, kunna begränsas till en årlig uppgiftsdeklaration från företagen. Det bör också undersökas hur myndigheternas befogenhet att skapa uppgiftskrav på företag är utformade.

I *motion Fi403* av Kjell Johansson m.fl. (fp, m) anförs att enda sättet att skydda företagen mot en ökad myndighetsiver att samla in uppgifter är att i lag klart ange vilka uppgifter som en myndighet har rätt att samla in. Detta är nödvändigt framför allt inom området för tillsyn och kontroll.

I *motion Fi801* yrkandena 4 och 5 av Christer Eirefelt m.fl. (fp) anförs att det krävs återhållsamhet med nya lagar och bestämmelser som berör näringslivet. Detta är nödvändigt för att minska krångel för företagen i samband med myndighetskontakter. En bra arbetsmetod kan vara att återinföra delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU) för att rensa i blankettfloran. Uppgifts- och uppbördsskyldigheten innebär stora kostnader för företagen. Om man inte lyckas med att begränsa uppgiftslämnandet väsentligt bör man, enligt motionärerna, överväga att ge företagen ekonomisk kompensation för merarbetet. Motionärerna anser allmänt att myndigheternas agerande gentemot småföretagen måste mera än i dag präglas av servicekänsla och en positiv attityd.

I *motionerna Fi407* av Stig Josefson m.fl. (c) och *Fi716* yrkande 2 av Alf Svensson (c) krävs allmänt att företagens uppgiftslämnande måste begränsas.

Utskottet vill med anledning av motionerna anföra följande. En självklar utgångspunkt för myndigheternas uppgiftsinsamlande måste vara att undvika att onödiga uppgifter samlas in. Utskottet vill i detta sammanhang också

erinra om att regeringen har utfärdat en förordning om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner (SFS 1982:688). Enligt denna skall de uppgifter som skall lämnas vara utvalda och definierade så att uppgiftslämnandet begränsas till den information som behövs med hänsyn till ändamålet och uppgiftslämnandet underlättas så långt möjligt. Myndigheten har också skyldighet att samråda med organisation eller annan som kan anses företräda uppgiftslämnarna.

Det kan i detta sammanhang även nämnas att i SCB:s delprogram Civildepartementet ingår som ett moment att kontinuerligt se över företagens uppgiftslämnarbörda. Det innebär exempelvis att frågan om att ersätta totalundersökningar med urvalsundersökningar ständigt prövas inom olika statistikområden, att bevakning sker av att uppgiftskraven är rätt avvägda med hänsyn till informationskraven och att spridning av uppgiftslämnandet sker t.ex. genom s.k. roterande urval.

Utskottet anser inte att det finns orsak att nu vidta några särskilda åtgärder med anledning av vad som anförts i här aktuella motioner. Motionerna avstyrks sålunda.

*Överföring av tjänster från Stockholm till Örebro*

I propositionen informerar föredraganden riksdagen att han ämnar föreslå regeringen att uppdra åt SCB att överföra så många tjänster från Stockholm till Örebro under perioden 1987/88–1989/90 att minst 55 % av de anställda, exkl. intervjuarna, återfinns i Örebro.

I *motion Fi411* yrkande 2 av Lars Tobisson m.fl. (m) anförs att uppdraget till SCB att överflytta tjänster i den omfattning som nu föreslås medför betydande extra kostnader för verket. En bättre väg är, menar motionärerna, att låta SCB utifrån tidigare erfarenheter avgöra om och hur tjänster kan överföras och när detta kan ske utan att något procentmål anges av regeringen.

I dag finns vid SCB totalt 1 880 anställda, varav 800 i Örebro, 800 i Stockholm och i övrigt intervjuare i skilda delar av landet. Förslaget i propositionen innebär att ca 100 tjänster överflyttas från Stockholm till Örebro. Även om denna åtgärd kommer att medföra vissa extrakostnader för SCB, delar utskottet föredragandens uppfattning att det måste vara en del av regionalpolitiken att, när möjligheter föreligger, överföra arbetsuppgifter från verk i Stockholmsregionen till existerande regionala myndighetsdelar. Utskottet har inget att erinra mot förslaget i propositionen och avstyrker följaktligen motion Fi411 yrkande 2.

Utskottet hemställer

1. beträffande *statistik för fritids- och kulturaktiviteter*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi404,

2. beträffande *folk- och bostadsräkningarna*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi405,

3. beträffande *enhetlig lönestatistik*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi410,

4. beträffande *tidsfördröjning vid redovisning av importstatistiken*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi412,

5. beträffande *den kooperativa statistiken*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi414,

6. beträffande *statistik över företag i utlandet*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi418,

7. beträffande *anslag*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 6 och med avslag på motion 1986/87:Fi411 yrkande 1 till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 310 122 000 kr.,

8. beträffande *företagens uppgiftslämnande*
a) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi402,
b) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi403,
c) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi407 och motion 1986/87:Fi716 yrkande 2,
d) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi801 yrkandena 4 och 5,

9. beträffande *överföring av tjänster*
a) att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi411 yrkande 2,
b) att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen om överföring av tjänster från Stockholm till Örebro.

## 11. Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 7 (s. 52–53) och hemställer

att riksdagen till *Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

## 12. Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 8 (s. 53) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering* för budgetåret 1987/88 anvisar ett anslag av 699 000 kr.

## 13. Statens person- och adressregisternämnd

Regeringen har under punkt B 9 (s. 53–54) föreslagit riksdagen att till Statens person- och adressregisternämnd (SPAR) för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 580 000 kr.

**Motionerna**

1986/87:Fi401 av Bengt Westerberg m.fl. (fp), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:K410 – hemställs

1. att riksdagen till Statens person- och adressregisternämnd för budgetåret 1987/88 inte anslår några pengar, dvs. en reducering med 580 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar reducera Övriga inkomster av statens verksamhet med 1 200 000 kr.

1986/87:Fi416 av Anders Björck m.fl. (m), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:K431 – hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till avveckling av SPAR i enlighet med vad som i motionen anförs.

**Utskottet**

I *motionerna Fi401* av Bengt Westerberg m.fl. (fp) och *Fi416* av Anders Björck m.fl. (m) krävs att SPAR-nämndens verksamhet läggs ner. SPAR-registret innehåller en mängd uppgifter om i princip alla boende i Sverige. Motionärerna ser inga skäl för staten att driva en kommersiell verksamhet med försäljning av uppgifter från detta register. Enligt datalagen är det inte möjligt för privata företag att syssla med denna typ av kommersiell verksamhet.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande. Motiven för att inrätta en särskild SPAR-nämnd var att när DAFA ombildades till aktiebolag var det önskvärt att det skulle finnas en huvudman för SPAR-registret utanför bolaget. Genom att ansvaret för SPAR lades på en statlig myndighet, SPAR-nämnden, kan medborgarnas insyn i verksamheten garanteras. SPAR-nämndens arbetsuppgifter är att som registeransvarig ha överinseende över uppdaterings- och spridningsrutiner samt över innehållet i registret.

Riksdagen har tidigare (FiU 1985/86:4 s. 5–6) på förslag av finansutskottet beslutat att SPAR-nämnden skall ha en tillfällig status och att dess personalresurser skall vara begränsade.

Enligt utskottet bör riksdagen invänta data- och offentlighetskommitténs (DOK) slutbetänkande innan slutlig ställning tas till SPAR-nämndens fortsatta verksamhet. Kommittén beräknar att dess arbete kommer att avslutas hösten 1988. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Fi401 och Fi416 yrkande 1.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 9 och med avslag på motion 1986/87:Fi401 och motion 1986/87:Fi416 yrkande 1 till *Statens person- och adressregisternämnd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 580 000 kr.

Stockholm den 24 mars 1987

På finansutskottets vägnar

*Arne Gadd*

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Lisbet Calner (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hans-Eric Andersson (s), Arne Kjörnsberg (s), Hugo Hegeland (m) och Rolf Kenneryd (c).

## 1. Punkt 3. Utredningar m.m.

Anne Wibble (fp) och Lars De Geer (fp) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Den pågående" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Den årliga beräkningen av anslaget till utredningsverksamheten vid departementet utgår ifrån dels pågående verksamhet, dels kostnader för planerade nya utredningar. Den helt övervägande delen av anslaget kan hänföras till den pågående verksamheten. Reservationer på anslaget från budgetåret 1985/86 uppgick till drygt 700 000 kr.

Utskottet anser att även finansdepartementets utredningsverksamhet bör möta det generella sparmålet om 2 %. Denna reduktion, tillsammans med den oanvända balansen från 1985/86, motiverar att anslaget för 1986/87 minskas med 1 000 000 kr. till 9 600 000 kr.

*dels* utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

> att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi417 yrkande 2 samt med anledning av proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt A 2 till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 9 600 000 kr.

## 2. Punkt 7. Anskaffning av ADB-utrustning

Rune Rydén, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet kan" och på s. 5 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

I dag kan myndigheterna själva finansiera s.k. basdatorer och persondatorer ur sina ordinarie anslag. Investeringar i större datorer finansieras emellertid över ett särskilt anslag över civildepartementets huvudtitel. Regeringen föreslår att detta skall uppgå till 372 milj. kr. samt en kvarvarande reservation på 27,5 milj. kr. Detta skall jämföras med att myndigheterna själva uppskattat sina datorbehov till 737 milj. kr. och att den upphandlande myndigheten – statskontoret – äskat 540 milj. kr.

Det är som utskottet ser det olyckligt att myndigheterna dels får ett anslag för förvaltningskostnader, dels får ett anslag för datorer. Det innebär att myndigheten inte kan göra en avvägning mellan olika slags kostnader. Dessutom förlängs beslutsgången. Det finns därför en uppenbar risk att fel sorts utrustning köps. Satsning på s.k. basdatorer eller större system riskerar att avgöras av myndighetens anslagssituation.

I propositionen föreslås för budgetåret 1987/88 en försöksverksamhet innebärande att två myndigheter – SCB och CSN – själva får ansvaret för inköp av större datorsystem. Enligt utskottets mening bör emellertid redan inför nästa budgetår regeringen göra en genomgripande förändring av budgetsystemet vad gäller inköp av större statliga datorsystem. Samtliga statliga myndigheter bör själva få köpa in datorutrustning. Statskontoret

eller privata konsulter kan under en tid hjälpa myndigheter att bygga upp en kompetens för att på egen hand köpa in datorer.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi416 yrkande 2.

*dels* utskottets hemställan under 3, 4 och 5 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi416 yrkande 2 och med anledning av proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 3. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 4)

Anne Wibble (fp) och Lars De Geer (fp) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Motionärerna framhåller" och på s. 9 slutar med "motion Fi412" bort ha följande lydelse:

De importkonkurrerande företagen har ett stort behov av att kunna bedöma marknadsförändringar för sina produkter och andra förändringar i sin konkurrenssituation. I dag tar det tolv veckor efter importtillfället för tullverket och SCB att presentera importstatistiken. Denna tidsfördröjning innebär för många företag att den framtagna statistiken saknar relevans. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det bör undersökas vilka möjligheter det finns för tullverket och SCB att effektivisera sitt samarbete vid framtagningen av importstatistiken. Vad utskottet här anfört om tidsfördröjningen av importstatistiken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *tidsfördröjning vid redovisning av importstatistiken* att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi412 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 4. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 7)

Rune Rydén, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "En motion" och på s. 10 slutar med "och prognoser" bort ha följande lydelse:

Sedan många år genomför olika fristående institut opinions- och partisympatiundersökningar. Eftersom dessa undersökningar fyller de krav som kan ställas på nödvändig information om opinionsbildningen i landet och detta utan att belasta statsbudgeten, anser utskottet att inga budgetmedel bör anslås för partisympatiundersökningar från SCB.

Utskottet tillstyrker motion Fi411 yrkande 1 vilket innebär att anslaget Statistik, register och prognoser minskas med 2 896 000 kr.

*dels* utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslag*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi411 yrkande 1 och med anledning av proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 6 till *Statistiska*

*centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1987/88 anvisar ett ramanslag av 307 226 000 kr.

## 5. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 8)

Anne Wibble (fp), Nils G. Åsling (c), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m) och Rolf Kenneryd (c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet vill med" och på s. 11 slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att onödigt uppgiftssamlande måste undvikas. Som framgår av industriverkets undersökning – Krångelsverige – myt eller sanning. Företagare ser på offentlig reglering (Industriverket 1986:4) – innebär SCB:s uppgiftssamlande en belastning för företagen som de uppfattar mycket negativt. Det gäller i synnerhet de små företagen. Man bör därför bl.a. mer noggrant pröva frekvensen av olika undersökningar. Många insamlingar behöver inte upprepas varje månad eller varje år utan de kan göras med längre intervall. Dessutom måste de uppgiftsinsamlande myndigheterna mer kritiskt än för närvarande i varje enskilt fall pröva om uppgifterna verkligen behövs. Som framhålls i motion Fi801 bör ett återinförande av en delegation för företagens uppgiftslämnande övervägas. Vidare måste myndigheternas arbete i större utsträckning präglas av servicekänsla och en positiv attityd gentemot företagen. Vad utskottet anfört med anledning av här aktuella motioner bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *företagens uppgiftslämnande*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi402, 1986/87:Fi403, 1986/87:Fi407, 1986/87:Fi716 yrkande 2 samt motion 1986/87:Fi801 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 6. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser (mom. 9)

Anne Wibble (fp), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "I dag" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

SCB har nyligen avslutat en förflyttning av 70 tjänster till Örebro. På grund av bl.a. nödvändiga dubbleringar mellan Stockholm och Örebro under ett övergångsskede anser SCB att den flyttningen kostade 4–5 milj. kr.

Den av föredraganden nu föreslagna överflyttningen av tjänster innebär att ca 100 tjänster berörs. Detta medför att SCB ånyo hamnar i den situationen att vissa enheter i verksamheten i ett inledningsskede blir uppsplittrade mellan Stockholm och Örebro. Den föreslagna flyttningen kommer med stor sannolikhet att innebära extrakostnader av storleksordningen 10 milj. kr. utan att statistikproduktionen förbättras i något avseende.

Utskottet vill bestämt avråda att SCB:s resurser utnyttjas på detta sätt. Som framhålls i motionen bör SCB utifrån tidigare erfarenheter få avgöra om hur tjänster kan överföras och när detta kan ske utan att något procentmål anges av regeringen. Utskottet tillstyrker med det anförda motion Fi411 yrkande 2.

*dels* utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *överföring av tjänster*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi411 yrkande 2 och med anledning av proposition 1986/87:100 bil. 15 punkt B 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om överföring av tjänster från Stockholm till Örebro.

## 7. Punkt 13. Statens person- och adressregisternämnd

Anne Wibble (fp), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Statens person- och adressregister bygger på uppgifter som insamlats för helt andra ändamål än för försäljning. Med sin mängd av olika uppgifter som kan levereras i olika, förutsedda och oförutsedda, sammanställningar är SPAR-registret ett av de mer integritetskänsliga registren i Sverige. Som nämns i motionen innehåller registret en lång rad uppgifter om i princip alla som bor i Sverige. Köpare av uppgifter ur registret är bl.a. flera direktreklamföretag. Utskottet ser inga skäl för staten att bedriva denna typ av kommersiell verksamhet.

Data- och offentlighetskommittén (DOK) presenterade i början på hösten ett delbetänkande – Integritetsskyddet i informationssamhället 2. I betänkandet föreslås en lagreglering av myndigheternas försäljning av personuppgifter. Den föreslagna lagen inleds med ett uttryckligt förbud för myndigheterna att sälja personuppgifter utan riksdagens bemyndigande. Till den föreslagna lagen har utredningen dock fogat en lista med register ur vilka försäljningsverksamhet kan tillåtas. Utskottet måste därför konstatera att slutresultatet blir att verksamheten kan fortgå i stort sett i oförändrad omfattning.

Enligt utskottets mening bör mot här angiven bakgrund ett omedelbart beslut fattas att avveckla SPAR. Behovet av ett register för t.ex. uppdatering kan fyllas genom att SPAR omvandlas till ett renodlat adressregister som i vanlig ordning lyder under datalagen. Utskottet tillstyrker motionerna Fi401 och Fi416 yrkande 1.

*dels* utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi401 och motion 1986/87:Fi416 yrkande 1 och med avslag på proposition 1986/87:100 bilaga 15 punkt B 9 beslutar att avveckla *Statens person- och adressregisternämnd*.

## 1. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser

**Enhetlig lönestatistik**

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anför:

Enligt min mening är en enhetlig lönestatistik viktig för att skapa reda i avtalsrörelserna. Arbetet med att få fram en användbar lönestatistik måste bedrivas skyndsamt. Utredningsarbetet bör bl.a. ta upp följande områden:

- lönestatistiken bör på ett bättre sätt än i dag belysa fördelningspolitiska frågor, exempelvis effekter av en minskad progressivitet i beskattningen,
- en enhetlig lönestatistik måste utformas så att de s.k. följsamhetsfrågorna – dvs. de offentliganställdas krav på en följsamhetsklausul med hänvisning till utvecklingen i den privata sektorn – kan få en tillfredsställande belysning,
- lönestatistiken måste kunna ge en rättvisande bild av lönelägets förhållande till vinster, förmögenheter och andra inkomstkällor.

## 2. Punkt 10. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser

**Kooperativ statistik**

Nils G. Åsling (c) och Rolf Kenneryd (c) anför:

Vi delar den uppfattning som framförs i motion Fi414 att det för framtiden är ytterst väsentligt att kunskapen om kooperationen ökar och att företagsformen utvecklas. En viktig del i denna kunskapsuppbyggnad är att kontinuerligt samla in och presentera tillförlitliga data om de kooperativa verksamheterna. Vi ser det som glädjande att Kooperativa rådet nu ämnar aktualisera frågan om ett utarbetande av en mer utvecklad statistik inom detta område. Vi avvaktar rådets ställningstagande.

## 3. Punkt 13. Statens person- och adressregisternämnd

Nils G. Åsling (c) och Rolf Kenneryd (c) anför:

Det är angeläget att en begränsning sker av SPAR-registrets användningsområden. Sådana överväganden pågår nu inom data- och offentlighetskommittén (DOK). Vi utgår från att dess slutbetänkande innehåller förslag till begränsningar bl. a. av användningen av personnummer och av mängden insamlade data i registret.

I avvaktan härpå bör enligt vår mening SPAR-nämnden fortsätta sitt arbete.